

Expositie in Rosa Spierhuis Laren

Tekeningen van Johan Breuker: 'Het verlangen wordt steeds gevoerd door wat je ziet'

Johan Breuker volgde de docentenopleiding aan de Gerrit Rietveld Academie Amsterdam. Van 1986 tot 2003 was hij verbonden aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving. De passie voor landschappen, vooral voor parken en tuinen vormt al sinds 1974 de rode draad in zijn werk. Hij begon als tekenaar en graficus en richtte zich later ook op ruimtelijke werken en installaties. Gaandeweg werd zijn werk abstracter. In 2003 kwam er een belangrijke omslag: hij wilde zich weer concentreren op tekenen en grafiek.

Johan: 'Ik ben altijd blijven tekenen en die omslag komt simpelweg hierop neer: ik was op vakantie in Frankrijk en daar heb ik altijd een schetsboek, houtskool, potlood en inkt bij me om dingen vast te leggen. Ik zat in de Drôme op een zeer oude camping. Achter de tent was een klein tuintje waar ik heel 's ging zitten tekenen. Op dat moment werd het mij opeens duidelijk: Hier voel ik me gelukkig bij en ben ik helemaal op mijn plek en dit blijf ik dus nu doen. Want in die simpele tekeningen kan ik zoveel kwijt en ben ik terug bij waarvoor ik begon als tekenaar. En ik wilde vooral weer ontdekken hoe ruim en avontuurlijk dat tekenen zelf is. Dat is mijn verhaal.'

Johan kijkt, ondergaat en tekent, maar wel op zijn manier, met zijn signatuur. 'Het is niet mijn bedoeling dat er een soort topografisch beeld ontstaat, het gaat me om de indruk, de atmosfeer, het licht, de werking ervan, dat is het allerbelangrijkste voor me. Wat ik zie vertaal ik in lijntjes in mijn handschrift waarvoor ik alle mogelijkheden uitprobeer en die vallen samen met de grilligheid van 'n landschap.'

De tekenachtigheid ervan, het lijnenspel, het licht, het donker, de contrasten, de heldere rechte, als ook de uiterst grillige lijnen, of de nervositeit die erin tekjes en in licht zit, dat is wat ik zoek.' We zitten in het Rosa Spierhuis aan een tafel met uitzicht op de tuin. Terwijl we praten kijkt Johan nu en dan naar al dat aarzelend onttukkende groen waar het licht, wat zo essentieel is in zijn werk, doorheen speelt.

Spanningsveld

Johans thema's zijn de natuur, de reis en het verlangen. Heeft hij voorkeur voor een bepaald landschap? 'Ik werd

gegrepen door een plek en welke plek dat wordt hangt af van hoe die samen gesteld is, hoe die gecomponeerd is. Midden in een bos kan het zijn dat ik op een gegeven moment gegrepen wordt door laten we zeggen een naaldbos waar het licht opeens zo doorheen valt dat er bijvoorbeeld lange schaduwen ontstaan: een lijnenspel, dat zich in de ruimte aftekent. Ik noem een voorbeeld: Als ik door de Haarlemmerhout loop heb ik steeds één plek in gedachten, daar waar een aantal grote volwassen beuken of een rij staan. Ze staan als het ware het uitzicht in de weg, je kijkt tussen ze door naar een heel klein stukje uitzicht. Er is een stuk spanning tussen die hele grote bomen die zich laten zien als één brede lijn en dat wat daartussen gebeurt. Dat spanningsveld boeit me. Nog een voorbeeld. Toen ik de eerste keer in Sheffield was en daar wandelde keek ik door een straatje heen en ik zag ineens een soort puortgevoelste en dat triggert me dan op slag, want ik zie aan dat type gebouwtype dat er achter een park moet liggen. Ik moet daar onmiddellijk heen en zag er een tegen een heuvel omliggende Victoriaanse begraafplaats die niet meer gebruikt werd en voor een groot deel overwoekerd was. Ja, en dan ben ik natuurlijk niet meer te houden, want dat is een waanzinnig orderoep. Die afwisseling tussen die sculptuur van die beelden, de tombes, die natuur en dat licht wat erdoorheen speelt.'

Er is een tekening van Johan die vooral mijn aandacht trekt, getiteld: 'Doorzicht op de entree van de Giardino Giusti'. Een stadstuin in Verona die ook tegen een heuvel ligt en altijd als ik er kom moet ik daar weer heen. Ik ben er al zo vaak geweest maar ik zie elke keer weer andere dingen.'

Het is een verstillde, paradijselijke tuin, waarbij je vermoedt dat er zich tussen de hoge bomen door iets mysterieus afspeelt. Het is dat spanningsveld dat Johan zo boeit. Ik kijk er lang naar en word er mistig van. Vermoedelijk ook vanwege de harmonie en het evenwicht in de compositie. Johan: 'Ik ontdekte steeds meer: wat is nu essentieel binnen zo'n tuin? Wat is het spanningsveld? Al die tuinen zijn in zette kunstmatige paradijsjes, mensen hebben het aangelegd met een soort ideaal van, zo zou een paradijs eruit kunnen zien.'

Als we afscheid nemen geeft Johan geeft me zijn meest recente catalogus met de poëtische titel: 'Alleen wie het verlangen kent', met tekeningen, schetsen en grafiek van 2006 - 2009. 'Die titel is van Goethe, en door Schubert op muziek gezet. Alleen degenen die het verlangen kennen weten de weg te vinden. Het duidt mijn vizius ook op: je bereikt één moment iets in je tekening, je ziet iets, en dat is heel kort een uitzicht, maar het is ook zo weer weg. Dus het verlangen blijft steeds gevoerd door wat je ziet.'

Lien de Jong

Tot 12 maart, dagelijks geopend van 10.00 - 16.00 uur
Esseboem 2 Laren
www.johanbreuker.nl
e-mail: liny@johan@wanadoo.nl
www.rosaspierhuis.nl